

Bílková vila

Galerie hlavního města Prahy
Bílková vila
Mickiewiczova 233/1
Praha 6

Krátce před letními prázdninami se pro veřejnost znovu otevírá pražská Bílkova vila, uzavřená od loňského podzimu kvůli přípravě nové stálé expozice. Autorem této pozoruhodné stavby z let 1910–1911 je sochař František Bílek (1872–1941) – jeden z neoriginálnějších českých umělců přelomu 19. a 20. století. Objekt se nachází ve správě Galerie hlavního města Prahy od roku 1963.

Mimořádné je už samotné umístění pražské Bílkovy vily nad někdejší Chotkovou silnicí. Z tehdy zastavovaného prostoru hradčanských barokních bastionů si totiž sebevědomý umělec úmyslně zvolil největší a pohledově exponovanou parcelu, do jejíhož středu umístil své velkolepé obydlí evokující starověký chrám. Původní ideální podobu anticko-egyptizující ruiny se zborceným zdívkem i sloupy bylo nutné po výhradách stavebního úřadu racionalizovat, aby mohla být zkolaudována. Budova tak byla ze středu zahrady přisunuta k Mickiewiczově ulici a získala svůj blokovitý kompaktní charakter, který se zřejmě inspiroval nedalekou usedlostí Zátorka, o jejíž koupi Bílek předtím usiloval.

Přestože se jedná o jeden z prvních tuzemských rodinných domů s plochou střechou, odráží jeho zevnějšek především Bílkovo hluboké náboženské založení. Z promyšlené symboliky vychází i atypický půdorys stavby, který má tvar segmentu a je odvozený od záseku kosou během sklizně. Do středu pomyslné kružnice, v němž je dnes umístěn Komenského pomník, sochař původně situoval sochu Mojžíše – starozákonního rozséváče a předobraz Krista, se kterým se ostatně sám identifikoval. Právě myšlenky duchovní orby, setby, zrání a úrody byly stěžejními alegoriemi Bílkovy spirituality. Obdobný význam mají ostatně i betonové egyptizující klasové sloupy, které kontrastují s tmavým režným zdívkem stavby.

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

Podstatou Bílkova mysticismu, prostupujícího celým jeho rozmanitým dílem, byl specifický synkretismus námětů a idejí vycházejících z křesťanství, starověkých civilizací, východních náboženství a posléze husitství. Umělec sám se stylizoval do role kněze; svou dílnu vnímal i zobrazoval jako chrám, vlastní díla pak označoval jako modlitby. Vyhraněný náboženský charakter Bílkovy tvorby vyvolával již za jeho života četné kontroverze, nepochopení a kritiku.

Jižní část Bílkovy vily obsahuje vysoký sochařský ateliér, zatímco v severní polovině objektu se nacházel dvoupodlažní byt umělcovy rodiny. Žádná z místností není pravoúhlá, okosením jejich nároží vzniká uvnitř labyrint menších komunikačních prostor a intimních zákoutí. Autentickou atmosféru osobitých interiérů dotvářejí kromě původního, Bílkem navrženého a částečně i jeho vlastní rukou řezaného nábytku četné symbolicky pojímané detaily, které koncipoval v široké škále materiálů. Kromě vkládaných samostatných reliéfů jsou v kameni či štuku plasticky pojednána dveřní a okenní ostění, interiérové konzole či lucerny. Dveře pak přikrášlují dřevorezby sestávající z biblických a kosmologických figurálních námětů, přírodních či ryze symbolických motivů doprovázených signifikantními a nesnadno čitelnými nápisy. Bílek ovšem navrhoval též interiérové prvky v kovu, jak dokládají především původní lustry a dveřní kliky vesměs přírodních tvarů. Jedinečný charakter takto komplexně utvářeného obydlí a ateliéru tohoto originálního umělce – mystika je umocněn zde prezentovanými díly představujícími to nejcennější z Bílkovy objemné sochařské a grafické tvorby.

Cílem nové stálé expozice bylo odstranění rušivých a nepůvodních prvků vytvořených v rámci předchozí instalace a citlivější přístup k interiérům Bílkovy vily. V nich vystavená díla tvoří přehlednější tematické celky. Na rozdíl od chýnovského domu, kde lze spatřit převážně pozdní umělcovu tvorbu a jeho práce s husitskou tematikou, prezentuje expozice v pražské vile zejména sochařova exaltovaná raná díla, nabitá intenzivním mysticismem.

V někdejší prostorné dílně jsou vystaveny monumentální sochy a figurální kompozice charakteristické svými organickými formami, výraznými vertikalizujícími siluetami a patetickými gesty. Prostoru dominují tmavě mořené figury *Úžasu* (1907), *Mojžíše* (1904) a kolosální

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

návrh pražského Husova pomníku (1901). Nejpůsobivější jsou Bílkovy práce ve dřevě – materiálu, který jeho naturelu nejvíce konvenoval. Pozoruhodná je ovšem také umělcova grafická a keramická tvorba doplňující sochařská díla rozmístěná v prostorách rodinné jídelny, Bílkovy pracovny a dalších místnostech, v nichž jsou tematicky prezentovány umělcovy počáteční práce, pomníkové návrhy a podobizny. Největší místnost prvního patra domu je věnována pozoruhodnému modelu Žižkova pomníku (1912–1925). Výstavní prostory v podkroví, kde se nyní otevírá výstava připomínající přátelství a spolupráci Františka Bílka s Otokarem Březinou, budou následně prezentovat a tématizovat Bílkův originální *Národní pomník* (1908).

Martin Krummholz

Kurátor expozice: Martin Krummholz

Grafické řešení: Anymade Studio

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Bílkově vile, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.

František Bílek a Otokar Březina

Málokteré umělce spojoval tak vyhraněný vztah na bázi přátelství a současně tvůrčí inspirace jako sochaře Františka Bílka (1872–1941) a básníka Otokara Březinu (1868–1929). Pro oba umělce byl stěžejní důraz na duchovní poslání díla, které nadřadili formálnímu estetickému výrazu. Rozhodli se proto svá mystická poselství povýšit na hlavní smysl své symbolistní tvorby, ke kterému ale, přes zdánlivý soulad, každý z nich směřoval vlastní osobitou cestou.

Dopis nadšeného Bílka z roku 1899, reagujícího na Březinův cyklus *Stavitelé chrámů*, odstartoval tvůrčí spolupráci obou budoucích přátel, která trvala od okamžiku seznámení v roce 1900 téměř třicet let až do Březinovy smrti v roce 1929. Březina na dopis odpovídá stejně nadšeně a nabízí budoucí spolupráci.

Ještě dříve, než se oba osobně setkávají v Nové Říši, tak díky iniciativě kněží a literátů Sigismunda Boušky a Karla Dostála-Lutinova ilustruje Bílek v časopise *Katolické moderny Nový život* Březinovu báseň *Tichý oceán* a třemi litografiemi doprovází básnické sbírky *Tajemné dálky* a *Svítání na západě*.

Jedním z nejzajímavějších příkladů jejich duchovního dialogu je cyklus osmi mystických symbolistních kreseb, kterými Bílek doprovází v té době poslední Březinovu dokončenou básnickou sbírku *Ruce*. Březinou okouzlený Bílek vydává knihu vlastním nákladem hned na samém začátku vzájemného přátelství, již v roce 1901. Platformou je mu opět *Nový život*.

Právě koncepce této knihy, jež se později dočká ještě tří vydání, je nejkomplexnějším příkladem vzájemného symbolického propojení slova a obrazu, které bylo středobodem kreativního vztahu Bílka a Březiny.

Ve stejném roce publikuje *Nový život* také první Bílkovu autorskou knihu *Otčenáš*, ke které Březina píše předmluvu. Soubor šestnácti textem doprovázených reprodukcí kreseb, litografií i sochařských prací propojuje Bílkova originální invence, která právě v té době umožňuje vznik nejpůsobivějších výtvarných realizací celého díla.

V dalších letech doprovází Bílek obsáhlým počtem kreseb a grafik celkem 13 vydání knih Březiny. Zároveň také v průběhu let realizuje řadu portrétů svého přítele ve dřevě, v sádře, grafice i kresbě. Březinův esej *Hudba pramenů* (1903) také přímo inspiruje Bílkův grafický

G TISKOVÁ ZPRÁVA HMP

cyklus *Nejvyšší spravedlnost* z roku 1914. Pod vlivem Březinova díla vzniká také mnoho sochařských děl, například sousoší *Slepci* (1901) inspirované básní *Hudba slepců* ze sbírky *Ruce* (1901) nebo *Budoucí dobyvatelé* (1931–1937), ovlivněné Březinovým esejem *Smysl boje* (1907). Jedno z nich, sousoší *Tvůrce a jeho sestra Bolest* (1929) si Bílek vymínil osadit na Březinův hrob i proti vůli mnohých, a dokonce i samotného Březiny.

Komorní výstava v Bílkově vile v Praze představuje stěžejní Bílkovy práce, inspirované Březinovými básněmi a prózou. Díla ze sbírky Galerie hlavního města Prahy doplňují zápůjčky z Muzea Otokara Březiny v Jaroměřicích nad Rokytnou a z významné sbírky soukromého pražského sběratele.

Hana Larvová, Pavel Myslín

Kurátoři výstavy: Hana Larvová, Pavel Myslín

Grafické řešení: Tomáš Trnobranský

Otevírací doba: út–ne 10–18 h

Vstupné: plné 150 Kč / snížené 60 Kč / seniorské 20 Kč

Kontakt pro novináře:

Michaela Vrchatová, +420 725 818 721, vrchatova@ghmp.cz

Další informace:

www.ghmp.cz

www.facebook.com/ghmp.cz

www.instagram.com/ghmp.cz

Galerie hlavního města Prahy je jednou z nejvýznamnějších galerií v České republice, která se ve své výstavní činnosti zaměřuje zejména na moderní a současné umění. Shromažďuje, ochraňuje a odborně zpracovává umělecké sbírky hlavního města Prahy. V současné době GHMP vystavuje v sedmi objektech: v Domě U Kamenného zvonu, v Městské knihovně – 2. patro, v Colloredo-Mansfeldském paláci, v Domě fotografie, v Zámku Troja a v Domě Františka Bílka v Chýnově.